

Pravda

Jaspers vyslovil ve svém *Úvodu do filosofie* (1926, s. 12) zcela jasně: „hledání pravdy, a nikoli její vlastnění je bytostí filosofie“. „Filosofie znamená: být na cestě. Její otázky jsou podstatnější než její odpovědi a každá odpověď se stává novou otázkou. „ Tyto formulace je třeba domyslet, a je třeba je domyslet radikálně. Postavit proti sobě hledání pravdy a vlastnění pravdy je problematické, protože se tím zdá být zpochybněn smysl samotného hledání. Je třeba se proto obrátit od filosofování jakožto hledání k nejvlastnější podobě toho, co je hledáno: proč je třeba hledat něco, co nemůžeme mít? Zřejmě jde o něco, co má docela jinou povahu než cokoli jiného, co může být hledáno: a tím docela jiným je orientace – nebo ještě přesněji: je správně orientovaný postup, chůze po správné cestě, dobře rozvržená a orientovaná aktivita. Aktivitu nemůžeme mít, ale musíme ji konat, vykonávat. Pravda je proto bytostně spjata s naší aktivitou, ale nemůže být výsledkem, rezultátem, produktem naší aktivity. Nejde o to, být na jakékoli cestě, nýbrž na cestě pravdy – na „pravé“ cestě. A také na pravé cestě musíme „pravě“ jít. Cesta za pravdou není podobná cestě do nějakého městečka, na nějaké místo, kde pak můžeme stanout. Pravda není na konci oné cesty; pravdu má Hegel, když říká, že pravda není a nemůže být až na konci cesty, nýbrž musí nás provázet po celou cestu, od samého počátku. Tak ani obraz cesty nestačí, jde spíše o způsob našeho cestování. Pokud cestujeme správným směrem a správným způsobem (a už v tom spočívá naše „pravost“ a tedy vztah k pravdě – a ovšem vztah pravdy k nám), každý náš krok má v sobě cosi omezeně, relativně pravdivého, ale nikdy není „ryze pravý“ – k tomu je zapotřebí kontextu celé cesty.

(Písek, 990410-1.)